

Statens rolle i økonomien omkring 1960 og omkring 2000. En sammenligning.

I besvarelsen av oppgaven er det naturlig å ta for seg statlig styring og regulering og staten som aktør i næringslivet. Begge deler er grundig behandlet i pensum og har vært sentralt i undervisningen. Det er også fint om studentene kan si noe også statens rolle gjennom den offentlige sektor og velferdsstatens utvikling, selv om dette ikke har vært like mye fremme i pensum og undervisning.

Omkring 1960 var kreditten regulert, en stor del av boligmarkedet regulert, og renten ble fastsatt av politikerne. Omkring 2000 var alt dette erstattet med markedsstyring. EØS-avtalen fra 1994 betydde en ytterligere utvikling i retning markedsstyring, siden mulighetene for politisk styring og særbehandling ble sterkt redusert.

Omkring 1960 eide staten en lang rekke industribedrifter og forvaltningsbedrifter. Omkring 2000 var mange industribedriftene stykket opp og solgt eller fusjonert, mens flere forvaltningsbedriftene var blitt organisert som aksjeselskap og delprivatisert. På den annen side eide staten omkring 2000 sitt eget oljeselskap (som ble delprivatisert i 2001) som ga store inntekter. Staten hadde også som følge av bankkrisen en betydelig minoritetsdel i Den norske bank.

Den offentlige sektor var betydelig større i 2000 enn i 1960, både målt i antall arbeidsplasser og som andel i BNP som passerte 50 prosent omkring 1980. Velferdsstaten var betydelig øket og skattenivået vesentlig høyere i 2000 enn i 1960, selv om skattereformen i 1992 medførte at marginals-katten gikk ned (mens det på den annen side ble innført bruttoskatt, som gjorde verdien av skattefradrag for renter mindre). Oljeinntektene kommer selvfølgelig også inn her.

Oppsummerende kan man si at staten i 2000 spilte en mye mindre rolle når det gjaldt å styre og regulere økonomien enn i 1960, mens den gjennom sitt engasjement i oljenæringen var blitt en viktigere deltaker i næringslivet enn i 1960 til tross for at mange statsbedrifter var blitt avvirket siden den gang. Den sterke veksten i offentlig sektor og utbyggingen av velferdsstaten betydde dessuten at statens betydning som arbeidsgiver og omfordeler av økonomiske ressurser i samfunnet hadde økt.